

myndighed, også uden for baserne. Uden om ambassaden i Berlin er flere gader inddraget som sikkerhedsområde. Programmet om at hjemtage blot en lille del af Tysklands gulddæpot i Federal Reserve Bank New York kunne ikke gennemføres. Og CIA og NSA spionerer, som var Tyskland fortsat en fjende. Hvad sker der egentlig?

Sikker tunnel

*Steen Lykke
teknisk direktør, Femern A/S*

I et læserbrev den 18. juli beklammer H. Hildebrandt-Nielsen sig om sikkerhed og ventilation i den kommende Femern-tunnel, efter at han har læst en artikel i WA, der er baseret på en bog udgivet af en tidligere ansat i Vejledningscenteret.

Desværre er forfatteren til bogen tilsyneladende uvidende om en række forhold vedrørende moderne tunnelteknologi. Derfor er det mig magtpåliggende at berolige Hildebrandt-Nielsen og andre, der er blevet misinformeret om dette vigtige emne.

Lad det være slået fast med det samme: I vores designarbejde har vi naturligvis anvendt de efterhånden betydelige erfaringer, vi har fra andre store tunnelprojekter både i Danmark og i udlandet, samt den bedste internationale ekspertise på området. Det gælder også i spørgsmål om sikkerhed.

Vi kan derfor garantere, at tunnelen kommer til at opfylde og på flere punkter overgå de høje sikkerhedsniveauer, der kræves af Danmark, Tyskland og EU. Det gælder for både vej- og jernbanetunnelen. Vores risikoanalyser med hensyn til brand og ventilation er bekræftet af uafhængige eksperter og dokumenterer klart og tydeligt, at Femern-tunnelen lever op til vores mål og bliver mere sikker end en tilsvarende

strækning motorvej eller jernbane på land. I 2013 kårede et hold internationale eksperter Femern-tunnelen til Europas mest innovative tunnel.

På den baggrund er det uforståeligt, at forfatteren til bogen tydeligvis ikke har gjort sig synderlig ulejlighed med at sætte sig ind i fakta omkring sikkerheden eller at gøre sig bekendt med den seneste anerkendte nationale og internationale viden og forskning på området. Femern-tunnelen er netop designet til at forhindre ulykker, begrænse deres omfang og sikre let adgang for redningsmandskab. Tunneler af denne type har derudover en række iboende fordele. Der bliver ingen modkørende eller blændende trafik, og der bliver ingen til- og frakørsler.

I modsætning til det åbne land er der ingen sidevind, regn, sne, is, tåge og mørke. Disse og andre forhold har som udgangspunkt den effekt, at ulykkesfrekvensen i tunnelen er noget lavere end i det åbne landskab.

Skulle en ulykke alligevel ske, er det nemt at bringe sig i sikkerhed. Adgangsdørene mellem tunnelrørene befinder sig med ca. 100 meters afstand. Mandskabet i tunnelens kontrolcenter vil kunne følge trafikken 24 timer i døgnet, og de kan straks iværksætte trafikregulering og hjælpeoperationer, hvis det bliver nødvendigt.

Femern-tunnelen er designet med fire parallelle tunnelrør – to til tog og to til biler. Hertil kommer et centralt rør uden trafik, så der altid vil være et sikkert sted at søge hen i tilfælde af en ulykke eller brand. Kraftige ventilatorer sikrer, at røg kan blæses ud i koreretningen, hvor bilerne, der måtte have været foran branden, jo for længst er kørt ud af tunnelen.

Med hensyn til ventilationen er der ligesom på Øresundstunnelen tale om langsgående ventilation, hvor stempeleffekten fra bilerne under normale

omstændigheder vil give tilstrækkeligt luftskifte i tunnelrørene.

Biler forurenere generelt mindre og mindre, og undersøgelser har vist, at mens det for ti år siden var muligt at have langsgående ventilation i en 10 km lang vej-tunnel, så er det i dag muligt i en 20 km lang tunnel primært på grund af den mindre forurening fra bilerne.

Med en længde på ca. 18 km bliver Femern-tunnelen verdens længste tunnel for tog og biler. Jeg tør godt love, at den også bliver en af verdens mest moderne og sikre tunneler.

Beredskabet

*A. Marquard
Søsterhøjvej 15, 8270 Højbjerg*

Med undren og bekymring erfarer jeg, at forsvarsminister Wammen med finansminister Corydan har lavet en aftale om, at kommunerne skal spare 75 millioner kroner på de kommunale beredskaber, og at disse beredskaber skal reduceres fra 86 til 20. Som om det ikke er nok, skal det statslige beredskab over tre år spare 125 millioner kroner, det vil sige over en fjerdedel af det samlede budget. Bliver dette til noget, får Danmark et ringere beredskab, der ikke er i stand til at udføre dets opgaver til folkets tilfredshed.

Beredskabet tager sig jo ikke blot af væltede træer, skovbrande, lynnedslag med mere. Beredskabsstyrelsen fem regionale beredskabscentre er døgnbemandede og kan rykke ud med kort varsel. Der løses opgaver som for eksempel giftudslip, store ulykker, orkaner og indsats ved uheld med kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare våben.

Ud over at hjælpe de kommunale beredskaber hjælper Beredskabsstyrelsen også politi, Fødevarestyrelsen, Skat og andre myndigheder. Bliver disse

besparelser gennemført, bliver beredskabet i Danmark så forringet, at det vil tage år at genopbygge det. Ekspertisen vil forsvinde. Det vil sikkert heller ikke længe være muligt at sende Beredskabsstyrelsens folk til brændpunkter som Syrien, Serbien, Pakistan, Sydsudan, Kosovo med flere.

Det er nemt nok for finansminister Corydan at spare penge, når han blot skærer i budgetterne. Forsvarsministeren bør huske, at hans opgave er at kæmpe for et troværdigt og robust beredskab.

Imperium

*Eva Gravensten
direktør for det franske forlag Esprit
Ouvert, sociolog og forfatter*

I et debatindlæg i WA den 4. juli opponerede undertegnede imod, at Rasmus Glenthøj og hans norske kollega Morten Nordhagen Ottosen omskrev 1814-begivenhederne i pressen (og ikke i et forord eller i nogen bog), og at ordet imperium blev anvendt om Danmark før unionsopløsningen. Jeg spurgte, om det var et udslag af et verdensmestersyndrom eller et lilleputkompleks.

Glenthøjs reaktion i WA den 11. juli var et ildspruttende svar på linje med en quidam ved navn Bernadotte, som også var kendt for sit temperament. Han skriver, at min argumentation er bygget på stråmandscitater, at min redegørelse er konventionel, at jeg hvidvaskede Carl Johan, og at jeg klyngede mig til et paradigme, der hører et andet århundrede til. Et citat af Ibsen om, at evigt ejes kun det tabte, har ifølge Glenthøj totalt ødelagt mine chancer for at fatte, at Danmark ikke ejede Norge; det gjorde Frederik VI i henhold til det 10-15 år gamle »imperieregne«, som unge historikere nu pusler med.

Desværre har Glenthøj øjensynligt ikke

forstået ironien. Han tror også at have læst noget, der ikke står i mit indlæg, nemlig at Danmark ejede Norge. Det kan umuligt have undgået Glenthøjs opmærksomhed, at der i Danmark ustandseligt tales om, at »vi tabte Norge«.

Før Glenthøj udtaler sig så bombastisk om en person, han øjensynligt kender bedre, end jeg selv gør, foreslår jeg, at han anskaffer min netop udkomne bog på dansk, *Det blinde skæbnespil, Om Bernadotte, Napoleon og Norden*.

Heri omtaler jeg Kieltraktaten og må skuffe Glenthøj med, at jeg faktisk har læst hele traktaten. Den var ikke let at finde i arkiverne, men efter en del bøvvl blev den fundet under det Tyske Kancelli i Rigssarkivet. Ifølge kustoden var den gemt væk, så den kan ikke have haft den store interesse. I arkivkassen lå to eksemplarer, et signeret i Kiel og et på Hindsgavl Slot, begge skrevet på fransk.

Der stod ganske rigtigt under artikel 4, at »Kongen af Danmark giver uigenkaldeligt og til evig tid afkald på alle rettigheder og titler over kongedømmet Norge til fordel for H.M. kongen af Sverige og hans efterkommere til Sveriges krone og kongedømme (...)«. Det kunne selv en halvstuderet røver som mig forstå. Artiklen remser op, hvad kongeriget Norge dækker over geografisk og præciserer: »(...) dog ikke medregnet bilandene Grønland, Færøerne og Island«, hvilket viser, at dette punkt har været diskuteret under forhandlingerne.

Her berører vi det vanskeligste punkt i den dansk-norske historiografi, og som allerede blev diskuteret i 1814: Eksisterede der en juridisk bindende union mellem de to lande og havde Frederik VI nogen som helst ret til at overdrage Norge til Sverige? Norge blev aldrig erobret af Danmark, og der fandtes kun et udkast til en politisk union fra 1397, skrevet på papir med rettelser og overtrykninger. Var måske

unionen et bedrag, som Oldenburgerne og Danmark havde levet højt på i 400 år? Og hvem ejer jorden i et land? Er det folket, eller er det monarken?

Disse tanker blev ivrigt diskuteret i Oplysningsårhundreder og endte med Revolutionen i 1789, hvor enevælden blev erstattet med folkesuveræniteten. Her kan hverken »metodisk nationalisme« eller »imperieregnet« anvendes som kriterier for at forklare, hvorfor Norge var havnet i en sådan situation.

Begge begreber er desuden ladet med sprængfarlige associationer. Det første, nationalismen, henleder tanken på overdreven selvhævdelse, som fører til chauvinisme og i værste fald til underverdning eller had til fremmede lande. Det andet, imperiebegrebet, forbindes med tanken på magt, overherredømme og undertrykkelse og kan hverken forbindes med dansk, norsk eller svensk mentalitet.

Antisemitisme

*Mikael Aktor
lektor i religionshistorie, ph.d. ved Syd-
dansk Universitet
Lynskovgade 12, 2. tv., 1758 Kbh. V*

Som dansk assimileret jøde og fortaler for statens pligt til at beskytte enhver danskers ret til kropslig integritet protesterer jeg over, at beskyldninger om antisemitisme knyttes sammen med kravet om en mindstetaler for drengeomsikring, sådan som det sker i Inger Holsts artikel »Jødernes korte storhedstid« den 19. juli.

Enhver har en medfødt og konventionsikret ret til selv at afgøre, om der skal foretages irreversible operative indgreb af deres konsorgan uden medicinsk grund. Derfor må disse operationer vente, til drenge er gamle nok til selv at give samtykke.

Kronik. Den menneskelige stressrespons er udviklet til at give os superkræfter i en krisesituation, såvel fysisk styrke som superhukommelse og skarphed. Og den rette mængde sund stress er ligefrem det, vi kender og elsker som stimulan. Når vi er tændte, fokuserede og fordybede og præsterer vores ypperste i timevis, så skyldes det det sunde stress-flow.

Den moderne forstyrrelseskultur

AF STORM STENSGAARD

Vores tilgang til moderne stress vil betyde liv eller død, lykke eller ulykke både for det enkelte menneske og for samfundet. Vores personlige og samfundsmæssige helbred er på spil, og vores overlevelse og trivsel afhænger af, at vi lytter til signaler og begynder at stressnavigere.

Moderne stress fylder mere og mere, stort set enhver dansker har haft det inde på livet. Vi gider ikke rigtig at høre mere om det. Men problemet forsvinder ikke af sig selv. Tværtimod. Tallene vokser. Og det koster dyrt, menneskeligt og samfundsmæssigt. Tilbagefald efter sygdom og stresskollaps er uacceptabelt hyppige, og vi har en hel befolkning, der givetvis underpræsterer på grund af alt for høje stressniveauer. Det virker håbløst at fortsætte symptombehandlingen og blot anbringe ansaret på den enkelte.

Lad os nu overveje, om moderne stress ikke er et symptom på en større systemfejl. Hvis vi kigger på hjerneforskning, adfærds- og udviklingsbiologi, tyder alt på, at vi simpelthen ikke er skabt til den moderne livsstil. Og nej, de sidste 50-100 år er ikke lang tid. Det er en uhyggeligt kortvarig abnormitet i menneskeheds historie. Vi har i omtrent 200.000 år som homo sapiens levet som jæger-samlere med en meget overskuelig og overkommelig arbejdsbyrde, nære slægtsbånd og uden tvivl meget rodfæstet identitet og selvfølelse.

Så kom agerbruksrevolutionen for 13.000 år siden, hvor arbejdsbyrden ændredes, men der var dog en klarhed i rollefordeling. Den drastiske ændring kom med den industrielle revolution for 150 år siden, som i løbet af de sidste omtrent 50 år har udartet med den teknologiske revolution og alle voksnepå arbejdsmarkedet, opløsningen af kønsrollerne og kernefamilien og så videre.

Oprindeligt har vores akutte stressrespons (over lang tid) udviklet sig som en art superkræfter, der gør os skarpe, stærke, hurtige, beregnet til at blive aktiveret kortvarigt i forbindelse med ydre trusler såsom angreb fra fjendtlige stammer eller den berømte sabeltiger.

Den moderne stress er udpræget psykosocial, det vil sige en lang række bekymringer og ærgrelser, hvor vi får bildt vores biologi ind, at vi er truet (måske er truslen reel) og aktiverer stresshormoner såsom adrenalin og kortisol. Alt for længe og alt for ofte. Det kan vores organisme ikke tåle. Specielt ikke når vi næsten aldrig giver vores nervesystem den ro, det har brug for efter at have været på overarbejde.

Den moderne forstyrrelseskultur svækker muligheden for at restituere. Specielt hvis vi såkaldt mediemultitasker og forsøger at gøre flere ting på en gang og læser mails, er på Facebook, ser tv, tjekker sms og taler med andre. Hjernen er ikke skabt til det. Den er skabt til nærvær og fordybelse.

Stressfaktorerne, de såkaldte stressorer, er i dag tallose. Egentlige og indbildte trusler om fyring, skilsmisse og husleje blander sig med bekymringer for miljøet og overbefolkningen samt reelle sygdomme, dødsfald i familien, kriser med selvverd og præstationsangst, og den generelle rodløshed og identitetsforvirring. Det hele rodet sammen med de tusind daglige forstyrrelser og informationer.

Konskvenserne er lige så uoverskuelige, thi hele organismen belastes. De mest berømte stressrelaterede følgesygdomme er de dødbringende hjertekarsygdomme, men listen tæller også negativ indvirkning på stofskifte, immunforsvar, potens, reproduktion, såvel som den direkte forbindelse mellem kronisk stress og depression.

Overbelastningen plus manglende ro bevirker nedsat dømmekraft, indlæring, koncentration og hukommelse, ligefrem ødelagte nervesystemer og hjerneceller. Dertil kommer trængen til at dulme ubehaget ved for meget kortisol med over-spisning eller i alkohol; eller til at afreagere aggressivt, ligefrem voldeligt, på omgivelserne. Hvor meget voldskriminalitet er mon stressrelateret, hvor meget partnervold? Hvor mange forfærdelige personlige tragedier? Selvmord? Nok snarere reglen end undtagelsen.

Der er næppe tale om nogen ondsindet konspiration mod mennesket, men simpelthen et sammenfald af forhold ved den moderne livsstil, som vi samlet set slet ikke kan tåle. På mange måder er giftig stress den moderne drage. Og det skal vi forholde os løsningsorienteret til. Nu.

Tiden er inde til at droppe berøringsangsten og illusionen om, at stress er noget, som de svage og mislykkede selv må ligge og døje med. Overbelastningen rammer overalt, fordi det er udtryk for en systemfejl. Såvel den ledige som den succesrige leder. Selv landets mest populære, rige og indflydelsesrige mennesker kan hurtigt gå ned, når stressoverbelastningens nedsatte ydeevne ramler ind i høje krav og præstationsangst, går i selvsving og fører til depression, aggressiv adfærd eller stofmisbrug. Og derfra til social udstødelse. Det sker hele tiden, men i stedet for at se det som stress og systemfejl, af-færdiger vi det ofte som undtagelsesvist, karakterafvigende og den enkeltes egen skyld. Stress hos ledige, småbørn og unge er også en blodig realitet.

Vi gider ikke rigtig at høre mere om den negativitet og brok. Men vi skal høre mere om det. Lige indtil mentalitetsskredet indtræffer.

Ligesom vi ikke kan for-

nægte, hvor vigtig søvn, kost og motion er for vores præstationssevne og trivsel, således skal vi også forholde os til stress som sundhedens fjerde søjle. Alle fire søjler er bærende, og vores liv kan ødelægges ved alvorlig misrøgt af bare en enkelt, ligesom vores lykke nærmest er gjort, hvis de fire er i orden.

Når vi nu absolut skal høre om stress, så er det heldigt, at stress også kan være det mest fascinerende og belønnende emne, der tænkes kan. For den menneskelige stressrespons er udviklet til at give os fantastiske superkræfter i en krisesituation, såvel fysisk styrke som superhukommelse og skarphed. Og den rette mængde sund stress er ligefrem det, vi kender og elsker som stimulan. Det vil sige, når vi er tændte, fokuserede og fordybede og præsterer vores ypperste i timevis, så skyldes det det sunde stress-flow.

Selv den mest perfekt stimulerede tilstand kan vi imidlertid ikke klare uendeligt længe, ligesom vi ikke kan tåle at spise ubegrænset af den sunde mad. Der skal reguleres og navigeres. Men hvad skal vi så helt præcis gøre for at få den sunde, lykbebringende stress og undgå den giftige? Det afhænger af den enkelte og de pågældende omstændigheder. Stressvidenskaben ved meget om, hvad stress er, og hvad vi kan gøre for at stresshåndtere.

Der er masser af håb. Vi må blot indstille os på at prioritere arbejdet med stress mindst lige så højt som vores søvn, kost og træning. Den stress ekstraudfordring består så i, at den moderne livsstils forstyrrelser og belastninger i sig selv stresser den menneskelige organisme uhensigtsmæssigt. Der skal priorite-

res, reguleres og stressnavigeres til den store guldmedalje. Men heri ligger så også nøglen til kønsmysteriet og småbørnernes trivsel og meningen med livet. Så sæt i værk.

Stress-signalerne er vores mest værdifulde redskab. Ligesom vores krop bruger fysisk smerte til at signalere, at vi skal ændre noget, så er den moderne stresspidemi et symptom, vi med fordel kan lytte til, når vi skal til at skabe de nødvendige forandringer. Det gælder alle samfundsforhold og menneskefællesskaber, at vi kan benytte den omfattende stressvidenskab til at rette op på de mange modernitetsfejl. Det gælder især fremtidens ledelsesform, den bæredygtige ledelse, der sikrer langtidsholdbar præstationssevne.

Typisk handler det om at skabe den fornødne overskuelighed og arbejdsro samt rette balance mellem ansvar og indflydelse. Men der er utallige forhold at tage højde for. Skabelsen af store som små stressoptimale fællesskaber, hvor mennesker mentalt kan virke, er forudsætningen for, at vi kan løse nogen som helst af fremtidens store opgaver, hvad end det er klima, miljø, demografi, ressourcer, velfærd, retsstat eller andet.

Ingen nytænkning, kreativitet, omstillingssevne eller konkurrencedygtighed kan fostres i stress-svækkede hjerner. Den naturlige modernitetskritik vil også overflødig gøre den forældede og kontraproduktive blokpolitik. Det er hverken højre- eller venstreorienteret at arbejde med eksistensgrundlaget for menneskelig lykke og trivsel. Det er den store kunst og udfordring, alle ansvarlige moderne mennesker må bidrage til. Fremtidens stressnavigation bliver ikke nem, men den bliver spændende og livsvigtig.

Storm Stensgaard (f. 1972) er klassisk filolog og stressforsker og har for nylig skrevet bogen »Stressnavigation for Mænd. På vinderkurs mod Identitet og Mandighed.«

